

Diskussion

i det kgl. danske Landhusholdningsselskab i Anledning af omstaaende
Foredrag.

Direktør Schmidt vilde takke det ærede Udvalg for det store Arbejde, der var udført, og hvis Resultater Hr. Sonne nu havde forelagt for Forsamlingen. Der var foretaget Saa-
ningsforsøg, Høstforsøg, omfattende Undersøgelser angaaende de forskellige Hvedesorters kemiske S sammensætning o. s. v., men praktisk set, har alt dette ikke saa stor Værdi for Møllerne, som man ved første Øjekast skulde tro. Det er, som allerede nævnt af Hr. Sonne, ikke Mængden af Gluten, der er bestemmende med Hensyn til Hvedens Værdi for Møllriet, men derimod Kvaliteten af Gluten. Hvedesorter med ringe Glutenindhold maa ofte foretrækkes for Hvedesorter med større Glutenindhold, fordi de første Sorters Gluten kunne have en hel anden Virkning under Bagningsprocessen end de sidstes ved f. Ex. at holde Brødet oppe under Bagningen, ved at holde paa Kulsyren o. s. v. En væsentlig Faktor ved Dyrkingen er Klimaet, hvorunder Hveden er voxet og modnet, men i den Henseende maa vi tage det, som det falder; her kan intet forandres. — At der skulde være en saadan Forvirring eller Modsigelse til Stede mellem Møllerne med Hensyn til de Fordringer, der maa stilles til Hveden, som Hr. Sonne syntes at antage, var ikke Tilfældet. At der er fremkommet saa forskellige Udtalelser, som der er, ligger i, at hver Møller har sit bestemte Afsætningsfelt; derfor maa der fra de forskellige Møllere stilles forskellige Krav til Hveden. Provinsmøllere, der arbejde for et lokalt Omraade, behøve ikke at iblande fremmede Hvedesorter i samme Forhold som andre Møllere. I sin Tid fandt dansk Hvedemel stor Anvendelse blandt den svenske Befolkning; det var højt skattet, ikke fordi det havde nogen stor Bageevne, men fordi det havde de Egenskaber, som denne Befolkning netop fordrede. Den danske Hvede var dengang langt mere søgt til Bageribrug end nu. De Møllere her i Landet, der havde Export til Sverig, benyttede ikke fremmed

Hvede, saa længe det var muligt at faa dansk Hvede, og kunde de ikke mere faa den, indførte de Hvede fra Sydsverig, formalede den og sendte Produktet til det nordlige Sverig. — Hvad Squareheadhveden angaar, da er den jo meget yndet i Landbokrese, formedelst dens store Ydeevne, og den har ogsaa fundet sin Plads blandt Møllerne. Den har den gode Egenskab, at den giver hvidt Mel og erstatter saaledes ofte ved Farven, hvad den mangler i Styrke. Da Hr. Sonne berørte Toldforholdene, vilde Taleren tillade sig at rette en Tak til Landhusholdningsselskabet, fordi det har taget sig af Toldspørgsmaalet ogsaa for Mølleindustriens Vedkommende, og han vilde udtale det Haab, at Landhusholdningsselskabet ogsaa fremdeles vilde have denne Sag i Erindring, naar den kom for i Rigsdagen. — Endnu vilde Taleren spørge, om der ikke var foretaget Forsøg med Vaarhvede. Den Vaarhvede, som her indføres, er russisk eller amerikansk, der som bekendt indeholder den kraftigste og største Mængde Gluten, der kan findes i Hvedekorn. Taleren vidste ikke, om vort Klima egnede sig for Dyrkningen af Vaarhvede, men var det Tilfældet, undgik man om Foraaret de Kalamiteter, som Vinterhveden undertiden fører med sig. Ganske vist fordre disse Hvedesorter en noget kraftig Jord, men i Regelen betaales de ogsaa med 1 Kr. mere pr. Centner end Vinterhvede, og Møllerne kunne ikke undvære den Slags Hvede.

Forpagter Sonne skulde med Hensyn til det sidste Spørgsmaal oplyse, at man i Aarenes Løb har prøvet en Del Vaarhvedesorter, baade amerikanske, tyske, russiske og svenske Sorter, men de havde, hvad Taleren vistnok flygtigt berørte i sit Foredrag, gennemgaaende givet et saa tarveligt Foldudbytte, at man kom til det Resultat, at der slet ikke kunde være Tale om at optage dem til Dyrkning, særlig under de nuværende Forhold, hvor Hvedeprisen er uforholdsmæssig lav. I de Tilfælde, i hvilke Omsaaning af mislykkede Hvedesorter skal finde Sted, vil det under de nuværende Forhold sikkert være det rigtigste at benytte Byg eller Havre til Eftersaaning. — Taleren vilde meget gerne reservere sig imod, at han skulde have udtalt sig, som om han mente, at der herskede Forvirring i Møllerkresene med Hensyn til Squareheadhveden; det har selvfølgelig ikke været hans Tanke at udtale noget saadant. Taleren har kun objektivt refereret de Udtalelser, der

ere fremkomne, men han skulde villig indrømme, at Hr. Direktør Schmidt ramte Sømmet paa Hovedet, da han sagde, at Grunden til, at Udtalelserne vare saa forskellige, laa i, at hver Møller har sit særlige Afsætningsfelt at virke paa.

Direktør Schmidt havde ikke ment, at Vaarhvede skulde anvendes som en Nødhjælp, naar Vinterhveden var gaaet bort; men kunde den ikke, naar man saa hen til de faldende Bygpriser, træde ind i Rotationen som en værdifuld Kornsort og derved tillige Møllerne imødekommes med Hensyn til at faa slig god Hvede her hjemme?

Forpagter Sonne. Skulde Vaarhvede indføres, skulde den ikke dyrkes i Ren-Brak. Taleren vidste, at flere praktiske Landmænd, ligesom ogsaa afdøde Møller A. Weis, havde interesseret sig for at faa Vaarhveden frem, og de sagde, at det ogsaa til Nød kunde gaa an at dyrke den; men det ligger nu en halv Snes Aar tilbage i Tiden, og da vare Hvedepriserne anderledes end nu. Med de nuværende Hvedepriser troede Taleren absolut ikke, at det kunde gaa an at drage Vaarhveden frem.

Præsidenten (Kaptajn la Cour) ønskede at vide, om der var foretaget Undersøgelser med Hensyn til Glutenindhold baade af rad- og bredsaaet Hvede. (Forpagter Sonne: kun radsaaet Hvede er undersøgt). Hvad Udtalelserne angaaende Squareheadhvedens Haardførhed angaar, da grunde de sig vel alene paa et Skøn? Der foreligger vel ikke noget statistisk Materiale, der stadfæster dette?

Forpagter Sonne skulde bemærke, at det vilde være vanskeligt at skaffe et statistisk Materiale til Veje i den Retning. Det hele grunder sig kun paa et Skøn ved Sammenligning med de Sorter, der hidtil have været ansete for de mest haardføre.

Præsidenten (Kaptajn la Cour) følte paa Selskabets og Præsidiets Vegne Trang til varmt at slutte sig til den Tak, som den ærede Foredragsholder allerede paa Udvalgets Vegne havde rettet til alle de Kræfter, der paa forskellig Vis havde medvirket til det Resultat, der hidtil var naaet. Da man i Aaret 1882 gik til disse Forsøg, var det paa Initiativ af Møllerne, og med Bidrag fra disse og Landhusholdnings-selskabet bleve de da iværksatte, men de vilde absolut ikke have faaet det Omfang, ikke have været saa grundige og fort-

satte gennemAaringer og ikke ført til et saa uomtvisteligt Resultat som det, der foreligger, hvis de ikke havde fundet en velvillig Imødekommenhed og Støtte hos Regeringen og Rigsdagen, og derfor skal der ogsaa rettes en Tak til disse Statsmyndigheder. En ganske særlig Tak skal dernæst rettes til det Udvalg*), der med den tidligere og nuværende Formand i Spidsen, med en sjælden Omhu og Trofasthed, har vaaget over den Opgave, der har været det stillet, og virket hen til, at den er bleven gennemført paa den bedst mulige Maade. Det er Udvalgets Interesse for Sagen og den personlige Indflydelse lige overfor Forsøgsværterne og overfor de mange Kræfter, der have været kaldte til Hjælp, der i sig har baaret Muligheden for, at der kunde finde et nyttigt og fyldigt Samarbejde Sted. Men samtidig med at udtale dette, troede Taleren at det vilde finde Tilslutning hos alle — og han haabede, at hverken Udvalgets højtærede Formand eller dets øvrige Medlemmer vilde misforstaa ham — naar han rettede en Tak til Forsøgslederen, der med hele den Klarhed og Skarphed i Tanken og den Energi, som præger al hos Færd, har afset en saa stor Sum af sin Ungdomskraft paa at planlægge, lede og gennemføre disse Forsøg. Det var ligesom Hr. Sonne nu vilde søge efter Resultaterne, men det var unødvendigt, de laa tydelige og klare for. Taleren kunde imidlertid saa godt forstaa det Suk, der ligesom lød fra Hr. Sonne, da han sagde, at det var en ganske anderledes taknemlig Opgave, som Markfrøkontoret paa sin Vis havde haft, da det indførte Squareheadhveden, end de havde haft, der skulde søge efter andre Varieteter, som kunde staa Maal med den; men Udvalget fik jo tillige den Opgave at hævde Squareheadhveden og deri, at det har gjort det, troede Taleren, at Udvalgets Hovedfortjeneste ganske særlig ligger. Naar man nemlig tænker tilbage til 1881, da var der en vis Tilbøjelighed til at ville prøve paa at stampe Squareheadhveden ud af det danske Jordbrug, og det er et Spørgsmaal, om det ikke var lykkedes, hvis den ikke var blevet taget under Armene og

*) Maltbyg- og Hvedeudvalget har følgende Sammensætning: Lensgreve Danneskjold-Samsøe, Formand; Forpagter F. Bokelmann; Redaktør Erh. Frederiksen; Forpagter Henningsen; Etatsraad E. Holm; Direktør J. L. Jensen; Statskonsulent P. Nielsen; Direktør S. A. v. d. Aa-Kühle; Forpagter C. Langhorn; Proprietær H. Smidt; Forpagter C. Valentiner; Lensgreve Wedell og Forpagter Chr. Sonne.

underkastet en grundig Undersøgelse, som ved Møllernes eget Iniatativ og med Tilslutning af Landhusholdningsselskabet sattes i Værk. Derved blev den reddet for Danmarks Kulturplanter. Og naar den nu har faaet et saadant Fodfæste, at den vedblivende staar som en uovertruffen Nr. 1, kan man ganske særlig takke Udvalget og dets Arbejder derfor — var det ikke kommet til, var det meget tvivlsomt, om vi nu havde haft Squareheadhveden — ligesom ogsaa for alle de Dyrkningsmomenter, som ere blevne belyste gennem Udvalgets Arbejder og som, hvad Hr. Sonne allerede har peget paa, har Betydning ikke alene lige overfor Squareheadhveden, men lige overfor al Hvededyrkning. Forsøgene ere ikke fuldt afsluttede endnu, og der vil derfor sikkert paa flere Punkter være Lejlighed til Fremskridt; men hvad der her er bragt til Veje og lagt til Rette er et overordentlig fortjenstfuldt Arbejde fra Udvalget Side. Endelig vilde Taleren rette en Tak til Hr. Sonne for den Maade, hvorpaa han i dette Møde havde forelagt alle disse Forsøgsresultater, denne Uendelighed af Tal, som bevæger sig gennem en lang Række Aars Undersøgelser. Hr. Sonne har med stor Virtuositet uddraget, samlet og tilrettelagt det hele i en saa overskuelig Form, at man vistnok tør sige, at det ligefrem har været behageligt at følge ham fra Tabel til Tabel og derigennem lære de indvundne Resultater at kende af de Undersøgelser, som han optog med stor Interesse og trofast har vaaget over gennem de mange Aar.
